

DIN CULISELE CONCURSULUI PENTRU MONUMENTUL GEORGE ENESCU

Drd. Cezar Petre Buiumaci

Abstract: A few months after the passing of George Enescu, a contest was organised by the Ministry of Culture and the People's Council of Bucharest, held in order to select the sculptor who would create a bronze monument depicting the most important Romanian musician, a statue which would be placed in front of the Romanian Opera House. The statue would also have to harmoniously integrate with the environment through its composition and dimensions. In order to take part in the competition, the contestants had to present a model of the monument. The judging process for the models was secret. The first meeting of the panel of judges took place on October 27th 1955, when the 42 projects submitted for the contest were analysed. Out of these, only 25 abided by the required criteria. It was decided that the proposals with artistic value would remain in the competitions, the others being removed. Sculptor Corneliu Medrea withdraws from the panel of judges, as he did not agree with the way projects were rated and with the fact that the judges who were sculptors were not allowed to express their opinions. Medrea's action brings the contest to a halt for a while. It resumes eventually, announcing its winners during the November 17th 1955 meeting. Although Constantin Baraschi was announced as the contest winner, with two variants-projects submitted individually for the competition, the statue that was placed in front of the Romanian Opera House in 1971 was made by Ion Jalea, one of the competition judges in 1955. Another work dedicated to George Enescu was created by sculptor Boris Caragea, and placed in front of the Bucharest National University of Music. It was only in 2013, when the George Enescu Festival began, that the work created by Constantin Baraschi was placed in Bucharest, on street level, at the crossing of Magheru Boulevard and George Enescu Street. There are other statues of George Enescu in Bucharest: in front of the Music Lyceum and within the Athenaeum (both by Gheorghe Anghel) and a bust, part of the „Garden of Romanian values” ensemble in „Children's world” Park.

Keywords: Sculpting contest, statue, George Enescu, the Romanian Opera House, Constantin Baraschi, Ion Jalea

La câteva luni de la trecerea în lumea celor dreți a lui George Enescu a fost decisă amplasarea la București a unei statui dedicate marelui compozitor. Pentru materializarea unui astfel de demers a fost organizat un concurs care s-a desfășurat la finele anului 1955, de către Ministerul Culturii și Sfatul Popular al Capitalei. Monumentul din bronz urma să fie amplasat în fața Ateneului Român, iar compoziția trebuia să înfățișeze personalitatea celui mai important muzician român. O altă condiție o reprezenta încadrarea armonioasă cu mediul ambiant prin compoziție și dimensiuni. Sculptorii care participau la concurs aveau să prezinte o machetă a monumentului fără bază, din ghips alb nepatinat, înaltă de

80 cm. și una a întregului ansamblu, tot din ghips alb, la scara 1/10. Prezentarea lucrărilor avea un caracter secret, după cum este menționat în anunțul de concurs „*Proiectele pentru concurs se vor prezenta cu anexarea unui plic închis, în care se va arăta numele, prenumele și adresa autorului. Pe plic se va scrie pseudonimul care va fi menționat și pe machetă*”. Acestea trebuiau depuse la Muzeul Național de Artă al R.P.R. pe 20 octombrie, până la ora 18:00. Concursul se încheia cu acordarea premiului I, în valoare de 30.000 lei și executarea monumentului, două premii II în valoare de 20.000 lei fiecare, trei premii III în valoare de 15.000 lei fiecare și zece mențiuni în valoare de 5.000 lei fiecare (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 2). Aceste condiții au fost completate ulterior de către Direcția Arte Plastice din Ministerul Culturii cu „*piese desenate la scara 1/100, din care să rezulte propunerile pentru amplasamentul monumentului, precum și pentru eventualele modificări ale grădinii Ateneului. Planul pieții, fațada Ateneului, cu proiecția monumentului și o secțiune prin axul longitudinal, precum și cel puțin o perspectivă a ansamblului. Planul pieții, precum și fațada și secțiunea, cuprinzând prevederile planului general de sistematizare se pot obține așa cum s-a anunțat, de la Direcția de Arhitectură și Sistematizare a Sfatului Popular al Capitalei din Str. Academiei nr. 3-5, zilnic între orele 13-15*”. (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 4).

Ședința din 27 octombrie 1955 în care s-a întrunit juriul pentru discutarea propunerilor concursului de sculptură George Enescu a început la ora 12:30, a fost condusă de Mihail Jora și au participat Alfred Alessandrescu, Ion Dumitrescu, G. Breazu, Zeno Vancea, Jalea, C. Medrea, Mac Constantinescu, A. Butunoiu, Iszaki, Doicescu, Macovei, Horia Maicu, Horia Teodoru, I. Jianu, Mihalache, Peleanu (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 72). În urma analizei celor 42 de proiecte depuse au rezultat un număr de 25 de proiecte care corespundeau criteriilor concursului și 17 care nu îndeplineau condițiile regulamentului. Din acestea, cele 25 au fost propuse a fi analizate în vederea premierii, dar și celelalte să fie examinate și, dacă prezintă interes, să se facă recomandări ministerului, reieșind în acest caz discutarea propunerilor cu valoare artistică și eliminarea celorlalte (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 74). Interesante sunt denumirile date proiectelor: „*Bobby*”, „*Miorița*”, „*Largo*”, „*Rapsodul*”, „*Oedipe*” I, II și III, „*A*”, „*Eness*”, „*Doina*”, „*Muzica*” I, II și III, „*Leman*”, „*A V-a*”, „*Allegro*”, „*Ceahlăul*”, „*Paris*”, „*Memento*”, „*Rapsodia II*”, „*Rapsodia română*”, „*La-do-re*”, „*Nemurire*”, „*Andante*”, „*Cheia fă*”, „*Rapsoda 2*”, „*Geniu*” sau „*Vioara fermecată*”. Motivele pentru care unele proiecte au fost respinse au fost diverse, de la aspectul de bibelou al unui monument la faptul că nu are nimic din personalitatea lui Enescu, altul este considerat a semăna cu Napoleon după Waterloo, dimensiunea soclului a fost, de asemenea, un factor care a condus la respingerea unui proiect, lipsa de formă și de gust. Un aspect relevat de Pompiliu Macovei era acela că, deși la o machetă „*figura sculpturală are unele calități, dar soluția este total greșită*” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 74-83). După votul asupra lucrărilor care să rămână în concurs și cele care să fie eliminate dintre cele care corespundeau criteriilor, s-a trecut

Fig. 1 Statuia lui George Enescu de Ion Jalea amplasată în fața Operei Naționale în anul 1971

la discutarea celor care nu corespundeau condițiilor regulamentului dar puteau prezenta aspecte artistice care să le facă să fie acceptate la concurs. Cele în cauză s-au prezentat sub motto-urile: „1955”, „O”, „Emira”, „Doina”, „Etnavel”, „Liveni”, „Jijia”, „H”, „Ateneul”, „Muzica românească”, „Borcea”. În această fază motivele pentru respingere au fost lipsa de definire a personalității lui Enescu, reprezentări anatomice incorecte, prezintă soluții de alcătuire ale unui ansamblu cu mai multe personalități, planul, dimensiunile și scara monumentului propus, asemănarea cu alt personaj (de ex. Paganini).

Toate aceste propuneri, atât de păstrare cât și cele de respingere, au fost supuse la vot și acceptate de către juriu. Cu toate acestea, nu a existat întotdeauna unanimitate și cazurile în care au existat și alte opinii au condus la punerea în discuție a proiectelor și, de cele mai multe ori, păstrarea acestora pentru etapele următoare ale concursului. A existat și situația în care eliminarea unui proiect a condus la schimbarea deciziei și pentru altul, mai slab calitativ dar care fusese inițial acceptat (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 89). În următorul pas au rămas în sala de ședință doar proiectele acceptate. Jianu a făcut propunerea ca pentru premiul I să rămână în discuție acele proiecte care îl înfățișează pe Enescu în postura de compozitor. Iată cum exprimă acest criteriu *„socotesc că statuia viitoare a lui Enescu trebuie să-l reprezinte pe Enescu compozitor român, așa cum maestrul Jora a arătat foarte bine în conferința pe care a ținut-o la Ateneu. Așa fiind, cred că celelalte lucrări, care îl reprezintă pe Enescu virtuos, dirijor, nu întrunesc condițiile*

Fig. 2 Statuia lui George Enescu de Boris Caragea amplasată în fața Universității Naționale de Muzică

necesare spre a-l arăta pe Enescu în adevărata amploare a personalității lui, așa încât, drept prim criteriu ar fi să fie reprezentat ca șef de școală muzicală română. Conducându-ne după această idee de conținut, trebuie să ne oprim în deosebi la acele statui care îl reprezintă pe Enescu compozitor”. Mihail Jora pune, pe bună dreptate, întrebarea „statuia aceasta, pe care o găsesc foarte bună, întrucât îl reprezintă pe Enescu compozitor? Care este criteriul după care putem hotărî că îl reprezintă pe un om compozitor? Un violonist are o vioară în mână, un dirijor are o baghetă. Dar compozitorul ce are?” Horia Teodoru aprecia ca elocvente partitura, gândirea, concentrarea. Butunoiu, susținând propunerea lui I. Jianu, propunea muzicienilor prezenți următorul aspect „ar trebui să vă opriți poate mai puțin asupra faptului dacă figura respectivă seamănă perfect cu Enescu, și mai mult dacă într-adevăr este ceea ce doriți să fie, ca idee, care rămâne să fie dezvoltată de acum înainte” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 90-92). Însă propunerea lui I. Jianu a suscitât și alte opinii, unele venite din partea arhitecților, pe care le redăm în continuare:

„Tov. Doicescu:

Eu aș avea de făcut o mică corectură la propunerea tov. Jianu și anume: să facem întâi o clasificare între acelea care să intre la premii și între acelea care să rămână numai

la mențiuni și după această clasificare să procedăm la discutarea celor din categoria pentru premii, cărora li se atribuie premiul I, II etc.

Tov. Mihalache:

Mă alătur propunerii tov. Doicescu pentru următoarele motive: sunt zece mențiuni egale ca valoare și șase premii. Deci, dintr-o dată putem împărții lucrurile în două categorii: pentru mențiuni zece lucrări și pentru premii șase lucrări. Astfel, ne vom putea da seama mai bine dacă vom discuta asupra categoriilor acestora, iar pe de altă parte ni se ușurează mult lucrările noastre. Prin urmare, susțin și eu să procedăm întâi la împărțirea în aceste două categorii: pentru mențiuni și pentru premii.

Tov. Macovei:

Tot pe baza experienței căpătate în diferitele concursuri, cred că ar fi bine ca în cadrul acestor categorii să grupăm lucrările pe secțiuni. Este foarte bine ca așa grupate, să le comparăm între ele, pe soluțiuni: în picioare, stând etc. Este un criteriu direct de comparație foarte util. S-ar părea că este puțin formal, dar este util. În privința conținutului, cred că nu putem să spunem în mod absolut că dacă are vioara sau bagheta în mână nu-l reprezintă pe Enescu sub aspectul său cel mai tipic, cel mai concret. Dacă îl prezintă ca lăutar, desigur că soluția este greșită, dar dacă figurează în corpul statuii vioara, sau un element care să-l lege și de altă latură a personalității lui, aceasta nu constituie o piedică pentru ca lucrarea să fie luată în considerație. Sunt de acord cu faptul că în primul rând trebuie reprezentat compozitorul, pentru că valoarea lui Enescu se exprimă în primul rând prin valoarea lui de compozitor.

Tov. Maicu:

Am de adăugat o singură completare. Este cert că de la machetă la realizarea sculpturii este un drum destul de lung și de dificil și prin urmare o machetă nu poate fi judecată în mod absolut. Nu trebuie însă să cădem în greșeala cealaltă, care ar fi poate și mai gravă, de a lua în considerare orice figură care ar sugera vag o anumită atitudine sau conținut, dar care nu-l reprezintă nici pe compozitor, și mai are și o sumă de defecte, din care vezi că autorul nu este dibaci și nu proporționează just. O asemenea greșeală nu mai poate fi îndreptată până la realizarea definitivă. Deci, cred că ar trebui privită macheta cum arată la scara respectivă, ca o machetă, dar din această machetă juriul să poată deduce posibilitățile artistice ale candidatului” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 92-94).

Apoi se discută asupra tipurilor de recomandări pe care le poate face juriul, neintervenind în detalii de creație, ci putând fi generale, teoretice, ideologice. A urmat discutarea fiecărei propuneri individual fără a fi atașată unei categorii. O altă propunere vine din partea lui Butunoiu și presupunea o nouă viziune a lucrărilor iar opiniile să fie trecute pe o hârtie ce urma a fi depusă la prezidiu, urmând ca cea care va primi cele mai multe aprecieri să fie desemnată câștigătoare. Această propunere este atacată de Horia Maicu care argumentează componența juriului ca fiind urmare a competențelor profesionale și „noi trebuie, deci ca să ne lămurim, în domeniile noastre unii pe alții”

Fig. 3 Macheta statuii lui George Enescu realizată de Ion Irimescu

Fig. 4 Statuia lui George Enescu de Constantin Baraschi amplasată pe Bulevardul Magheru în anul 2013

(S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 96-100).

La propunerea lui Mihai Jora este votată propunerea lui Doicescu, astfel că au urmat propunerile pentru încadrarea proiectelor în două categorii: premii și mențiuni. După alegerea în formula acceptată voturile au plasat 4 lucrări în categoria I și 13 în cea de-a II-a, fapt care a condus la o nouă selecție, însă doar o singură lucrare a trecut în prima categorie (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 100-109).

Acum este momentul în care se face precizarea că până la turnarea în bronz și amplasarea lucrării în fața Ateneului mai urmau de parcurs etape, formarea unei echipe speciale cu menirea de a urmări executarea lucrării. *„Dacă cutare ia comanda, pentru că a obținut premiul I, aceasta nu înseamnă că el se închide în atelier și nu mai vede nimeni lucrarea până nu este gata bronzul, ci se intră într-o fază intermediară – în ipsos și pământ – se mai convoacă un anumit juriu de specialitate. Prin urmare, înainte de a deveni bronz, mai trece printr-o serie de furci caudine”* afirma Horia Maicu (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 109). În continuare acesta considera că trebuie ales proiectul care urma să fie desemnat drept câștigător în caz contrar există riscul să treacă și 10-15 ani și tot să nu fie amplasat monumentul lui Enescu. Această poziție a fost susținută și de Ion Jalea care afirma că *„este un vechi obicei în materie de concursuri ca să se înceapă și pe urmă să nu se isprăvească. Aceasta [îi] descurajează pe artiști. De aceea cred că acest concurs trebuie terminat, mai ales că după părerea mea este că dintre lucrările prezentate se pot alege chiar mai multe, care ar putea fi dezvoltate. Chiar o lucrare care aparent ar fi*

clasicistă, sau cum vreți s-o numiți, până la urmă nu se știu posibilitățile și de dezvoltare” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 114).

După diverse discuții privind calitățile proiectului numit „*Geniul*” și alte probleme legate în special de problematica sculpturii de for public, curente artistice și necesitatea realizării monumentului, ședința se încheie fără ca întrebarea lui Horia Teodoru legată de condițiile organizării unui nou concurs să primească răspuns (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 130).

Următoarea ședință a avut loc la 31 octombrie 1955, a început la ora 13:15 și a fost condusă tot de Mihail Jora și au fost prezenți și au participat Alfred Alessandrescu, Ion Dumitrescu, G. Breazu, Zeno Vancea, Jalea, Mac Constantinescu, A. Butunoiu, Doicescu, Macovei, Horia Maicu, Horia Teodoru, I. Jianu, Mihalache, Peleanu. Înainte de a începe lucrările propriu-zise, Mihail Jora dă citire scrisorii de demisie din comisie a lui Corneliu Medrea (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 35-36):

„Tovarășe Președinte,

Subsemnatul Medrea Corneliu, artist sculptor, membru în juriul concursului pentru monumentul George Enescu, vă rog să primiți demisia mea din cadrul juriului, pentru următoarele considerente:

1. Felul în care au decurs lucrările preliminară în cadrul juriului.

Faptul că artiștii sculptori, membri ai juriului nu au avut posibilitatea să facă propuneri concrete pe valoare artistică, cerându-li-se lor în primul rând părerea, fiind vorba de lucrări de sculptură. După aceea ar fi trebuit să urmeze discuțiuni în cadrul juriului când sculptorii ar fi fost necesar să aibă iarăș posibilitatea de a argumenta și a face ca juriul să evite greșeli de ordin principial.

2. În al doilea rând, personal nu sunt de acord cu clasificarea a o parte din lucrări în categoria I, adică pentru premieri, deoarece aceste lucrări nu au o valoare artistică care să îndrituie să li se poată atribui premii, ci cel mult mențiuni.

Idem, sunt o serie de lucrări trecute la categoria II-a, care fără îndoială au toate calitățile artistice pentru a fi judecate în cadrul lucrărilor pentru premieri.

Tovarășe Președinte,

Am ținut să fac aceste motivări, considerând importanța excepțională pentru țară a acestui concurs al cărui rezultat trebuie să reprezinte o oglindă reală a valorilor artistice și al efortului dezinteresat depus de concurenții prezenți într-un număr atât de important.

București, 31 Octombrie 1955

ss. Corneliu Medrea”

Reacțiile membrilor juriului au fost de consternare față de faptul că distinsul sculptor nici nu a cerut cuvântul și nici nu a fost împiedicat să aibă o poziție față de desfășurarea concursului, așa cum au avut Jalea sau Mac Constantinescu. Au urmat apoi discuții privitoare la posibilitatea de a continua în formula astfel creată sau se impunea

cooptarea unui alt sculptor care să-l înlocuiască pe Medrea. Juriul a decis să formuleze un răspuns la scrisoarea lui Medrea redactat în două exemplare, unul revenind Ministerului Culturii. Problema pe care o văd membrii juriului este dacă se poate continua în situația dată, având în vedere că încă un sculptor lipsea de la ședință (Izsaki), punându-i astfel pe sculptori în minoritate față de muzicieni, care rămân în continuare în număr de cinci. Părerile despre continuarea concursului în formula aceasta au fost împărțite, o parte considera că se putea continua, în timp ce altă parte era de părere că trebuia așteptată decizia ministerului. Înlocuirea celor doi membri lipsă deschidea o altă problemă, anume aceea dacă jurizarea deja făcută mai putea fi validă în noile condiții. Totodată, se întvedea o altă chestiune sensibilă: majoritatea sculptorilor participau la acest concurs și era dificilă găsirea de înlocuitori. Faptul că Medrea aducea acuzații juriului crea condițiile ca, aflând despre aceasta, concurenții să fie determinați să depună proteste ori contestații față de componență, sistemul de lucru și deciziile juriului. În cadrul acestor discuții se constata că au existat anumite presiuni din exterior în ceea ce privește concursul. Supunerea la vot a continuării lucrărilor juriului a avut ca rezultat opt pentru continuare și șapte pentru amânare, însă cu toate acestea ședința s-a amânat. Până la închiderea ședinței Horia Maicu a afirmat că demisia lui Medrea poate fi pusă pe seama faptului că una dintre machete îi aparținea soției lui Medrea, Dumitrescu și Mihalache punând pe seama excluderii machetei respective de la premiere demisia lui Medrea (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 37-71).

Juriul pentru monumentul Enescu se va întruni din nou la 17 noiembrie 1955, tot sub conducerea lui Mihail Jora și având următoarea componență: Onofrei, Mac Constantinescu, Mihalache, Peleanu, H. Teodoru, Jalea, Szobodtka, Breazu, Butunoiu, Macovei, Alfred Alessandrescu, O. Doicescu. Zeno Vancea absentă pe motiv de boală, Ion Dumitrescu „*a trimis vorbă că nu-l mai interesează*”, iar Horia Maicu sosește cu o mică întârziere (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 7-9).

Pentru premiul I este propusă macheta „*Geniul*”, iar macheta „*Vioara fermecată*” este considerată a fi o variantă a celei menționate anterior și exclusă de la acordarea premiului II, fapt însă care a stârnit o serie de discuții, ambele fiind considerate valoroase, chiar dacă se presupunea a fi ale aceluiași autor (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 8-18).

De la Horia Teodoru aflăm că în urmă cu două zile a mai avut loc o ședință, a cărei stenogramă lipsește din dosar, în cadrul căreia sculptorul Andrei Szobodtka considera proiecte din categoria a II-a calificabile pentru premiere. La rândul său, Mihai Onofrei socotea că o serie de machete „*care îndeplinesc multe condițiuni, care au calități, dar care nu figurează aici nici pentru mențiuni, nici pentru premii*” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 19). În acest moment se face invitația ca sculptorii să facă propuneri și pentru premiul II. Jalea face propunerile machetelor având motto „*Memento*” și „*Andante*”. Pe marginea acestor lucrări părerile sunt împărțite, Horia Teodoru considerând-o pe cea de-a doua mai degrabă un bibelou. Pe fondul acestor discuții Mihail Jora face precizarea:

Fig. 5 Statuia lui George Enescu
din fața Colegiului Național de Muzică „George Enescu”

„Chestiunea se pune astfel: se ridică statui ale lui Enescu la București, la Iași și la Cluj. Desigur cea care va obține premiul I va fi ridicată la București, cea cu premiul II la Iași etc. Întrebarea este: putem să ridicăm o statuie la Iași sub forma aceasta?” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 20-22). Mihai Onofrei dezavuează propunerile lui Jalea, considerând că în „Memento” nu poate fi Enescu și propune pentru premiul II machetele „Cheia fă” și „Oedip IP”. Mac Constantinescu oscilează între „Cheia fă” și „Oedip” și „Oedip IP” și „Andante”. Szobodtka la rândul său recomandă „Andante” și „Oedip IP”, Butunoiu indică machetele „Cheia fă” și „Oedip III”, Macovei recomandă „Andante” și „Memento”, Horia Teodoru este pentru „Memento” și „Oedip IP”, Jianu pentru „Andante” și „Memento”, la fel și Octav Doicescu. Horia Maicu votează pentru „Oedip IP” și „Cheia fă”, Alfred Alessandrescu pentru „Oedip IP” și „Memento”, iar Mihai Jora pentru „Oedip IP” și „Andante”. Breazu propune „Memento” și „Oedip IP”, Peleanu și Mihalache sunt pentru „Andante” și „Oedip IP”.

Rezultatul votului arăta în felul următor: „*Andante*” – 11 voturi, „*Oedip II*” – 10 voturi și „*Memento*” – 7 voturi. Procesul se reia pentru acordarea premiului III, iar clasamentul este următorul: „*Memento*” – 15 voturi, „*Muzica III*” – 12 voturi, „*La-do-re*” – 7 voturi, „*Cheia fă*” – 7 voturi, „*Muzica*” – 3 voturi. Vor primi premiul III „*Memento*” și „*Muzica III*”, și cel de-al treilea proiect va fi din nou supus la vot și va câștiga „*Cheia fă*” cu 9 voturi față de cele 5 obținute de „*La-do-re*”. Apoi juriul votează acordarea mențiunilor pentru lucrările „*Rapsodia română*”, „*Rapsod II*”, „*Largo*”, „*Nemurire*”, „*Oedip*”, „*Eness*”, „*Doina II*”, „*Oedip III*”, „*La-do-re*”, „*Muzica*”. La sugestia lui Jalea juriul urma să facă recomandarea Ministerului de a achiziționa macheta intitulată „*Rapsodia*” (S.A.N.I.C., U.A.P., dosar nr. 55/1954, f. 23-32).

Iată cum se prezentau lucrurile la deschiderea plicurilor:

„*Geniu*” – C. Baraschi și arh. Spirescu și Vlădescu Nic.

„*Vioara fermecată*” – C. Baraschi – arh. Spirescu și Vlădescu Nicolae

„*Andante*” – Mereanu Emil și Florica Ioan

„*Oedip II*” – Constanța Buzdugan

„*Memento*” – Ionescu T. N.

„*Muzica III*” – Lucaci Const.

„*Cheia fă*” – Olga Porumbaru și arh. Spirescu

„*Rapsodia Română*” – Schirlui C.

„*Rapsodul II*” – Olga Porumbaru și arh. Spirescu

„*Muzica*” – Balogh Petru

„*Largo*” – Năstase Justin – arh. Frunzache C. și Gh. Darius

„*Nemurire*” – Mircea Ștefănescu

„*Oedip*” – Ciucă Eugen

„*La-do-re*” – Ada Geo – arh. Norris

„*Eness*” – Hette Elli

„*Doina II*” – Aurel Dincă – arh. Bender G. și Kanner Corneliu

„*Oedip III*” – Dimitriu Bârlad

Despre această din urmă lucrare, fiica sculptorului, actrița și balerină Sanda Ștefănescu explica „*Tata voia să arate că Enescu nu era numai un mare interpret, ci și un mare compozitor; gând care îl obseda pe Enescu. De aceea, l-a înfățișat cum scrie notele într-un caiet deschis pe genunchi, dar ținând lângă el vioara. Era celebru ca violonist. Din câte știu eu, Enescu i-a pozat tatei la Iași, cândva, demult*” (Dragu-Dimitriu, 2010, 123).

Statuia pe care o putem admira astăzi în fața Operei Naționale (fig. 1) este creația lui Ion Jalea și a fost dezvelită la 16 ani de la organizarea concursului, în anul 1971, chiar dacă lucrările care s-au aflat pe primele două locuri au aparținut lui Constantin Baraschi. Despre relația lui Ion Jalea cu George Enescu, pictorița Ala Jalea Popa, fiica sculptorului, își amintea că erau vecini, prieteni, se stimau reciproc și că primeau des invitații la recepții la casa compozitorului, cărora le dădeau curs. „*Nu știu dacă i-a făcut în tinerețe un portret,*

Fig. 6 Statuia lui George Enescu de Gheorghe Anghel amplasată în incinta Ateneului Român

Fig. 7 Statuia lui George Enescu din Parcul „Lumea Copiilor”

însă știu că se cunoșteau bine” (Dragu-Dimitriu, 2010, 123).

Realizată, se pare, în anul 1961, de Boris Caragea, statuia maestrului a fost amplasată în fața Universității Naționale de Muzică din București abia în anul 1995 (fig. 2).

La centenarul nașterii marelui compozitor, în anul 1981, Mihai Ispir prezintă câteva lucrări de pictură și sculptură, care îl reprezentau pe George Enescu, într-un articol intitulat „*Chipuri enesciene în arta plastică românească*” în numărul 8 al revistei „Arta”. Periplul istoricului de artă se oprește asupra busturilor din bronz (1943) și piatră (1945) semnate de Gheorghe Anghel pentru ca apoi să spună despre lucrarea lui Baraschi că îl înfățișează pe Enescu în plin proces al creației cu capul „*înclinat spre ascultare. Privirea fixează, parcă, un invizibil fir melodic*”.

Urmează sculptura lui Ion Irimescu (fig. 3) care îl prezintă pe compozitor „*într-una din acele clipe chinuitoare ce premarg sau însoțesc zămislirea oricărei capodopere. Trăsăturile chipului sugerează replierea severă întru sine. O arcuire transmisă chiar și degetelor subțiri străbate întreaga ființă a muzicianului în așteptarea revelației decisive. În lucrarea definitivă ne aflăm dincolo de punctul culminant al tensiunii. Odihnită pe brațul fotoliului, mâna stângă închipuie atingerea claviaturii. Atenția privirii e de maximă ascuțime, spre a nu pierde nimic din firul melodiei lăuntrice*”. Atitudinea muzicianului

este surprinsă diferit de Jalea, acesta redându-l pe muzician cu capul ridicat spre înălțimi. Sculptura lui Caragea are o imagine dinamică și energică ce „evocă încheierea categorică a unui gest dirijoral. Compozitorul este înfățișat la vârsta maturității, dar elanul mișcării s-ar asocia exploziei eroice din Simfonia I”.

Opera lui Baraschi (fig. 4) va fi însă dezvelită la 1 septembrie 2013, la aproape jumătate de veac de la dispariția acestuia, fiind oferită spațiului public bucureștean cu ocazia celui de-al XXI-lea festival Enescu, ca urmare a donației familiei sculptorului către municipalitate. Lucrarea a fost amplasată la nivel pietonal, pe trotuatul aflat la intersecția bulevardului Magheru cu strada George Enescu (www.mediafax.ro/cultura-media/o-statuie-a-lui-george-enescu-dezvelita-duminica-in-capitala-11284694 accesat la 01.03.2016).

În București se găsesc și alte statui ale lui George Enescu: în fața Liceului de Muzică (fig. 5), dezvelit în primii ani post-revoluționari (1991-1992) și în incinta Ateneului (fig. 6, creația lui Gheorghe Anghel) și un bust în cadrul ansamblului „Grădina valorilor românești” din parcul „Lumea copiilor” (fig. 7).

Bibliografie

- Serviciul Arhivelor Naționale Istorice Centrale, Fond Uniunea Artiștilor Plastici, dosar nr. 55/1954.
- Caloianu, Ș., Filip, P., 2009, *Monumente bucureștene*, s.n., București.
- Dragu-Dimitriu, V., 2010, *Povești cu statui și fântâni din București*, Editura Vreamea, București.
- www.mediafax.ro.